

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U.

H.

Şark Eserleri Kütüphanesinde gördüğümüz vaziyet:

1-Kütüphanenin Türk yazıları ile yazılmış bir kitap defteri yoktur.

2-Arap harflerile yazılmış olan defter tamam değildir. Deftere geçmemiş bir çok kitaplar vardır. Kütüphaneye iki sene evvel geldiği üzerlerindeki kayıttan anlaşılan bazı kitaplar da hala deftere kaydolunmuştur.

3-Kütüphane için 9/Eylül/330 tarihinde Tahir, Ahmet Rifat, Hüsamettin beyler tarafından bir defter hazırlanmış olduğu, fermanların mahfuz camakan içerisinden çıkan defterden anlaşılmıştır. Elde mütehassis olan bu zatlar tarafından hazırlanmış altında (işbu defter Maarif perver Halil Beyefendi Hazretlerinin arzuyu alilerine imtisalen tarafı acizanemizde tanzim kılınmıştır.) şerhi bulunan böyle bir defter varken yeni bir deftere neden lüzum görülmüştür.

4-Kütüphane memuru Vefik bey 331 tarihinde vazifesine başladığı zaman neden devir muamelesi yapılmamıştır. Devir muamelesi yapılmadığına göre hiç olmazsa mevcut eserlerin sayılması ve tesbiti lazım değil mi idi?

tesbit
5-Yazma eserlerin bulunduğu camakan bulunan eserlerin defteri ikmal olunmamıştır. Hatta yazma eserlerin sayısının bile teftiş tarihine kadar edilmemiş olduğu görülmüştür. Elde gene Rifat, Tahir, Hüsamettin Beyler tarafından 330 senesinde yapılmış bir defter varken bu defterin şimdiye kadar geçen müddet zarfında tamamlanması yahut hiç olmazsa defterin tamamlanmasına kadar camakan mühürlü olarak muhafazası icap etmezmi idi?

6-Cevdet paşa tarihinin müsveddeleri olan defterlerin natamam olup olmadıklarının üç senedenberi kütüphanede çalışmakta olan kütüphane memuru tesbit lüzumunu duymamıştır.

7-Müzedede şimdi yapılmakta olan teftişin başladığı günlerde mühürsüz olduğu halde şimdi Dahiliye Müdürünün mührile mühürlenerek kapatılan dolapta mevcut yüzlerce (ferman)ın ve (murakkaat)ın bir listesinin veya defterinin bulunduğundan kütüphane memurunun malumatı yoktu.

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U.

(2)

H.

Yalnız fermanların üzerlerine yazılmış numaralar da bunların vaktile tescil edilmiş olduğu anlaşılıyor. Netekim bilahare Halil Ethem Efendinin yazıları olduğu anlaşılan listeler bulunmuştur. Bu listeler on sekiz müteferrik kağıt üzerindedir ve kurşun kalemi ile yazılmıştır.

(Fermanlar, beratlar, emirnameler, tuğralar.....)a ait numaralar 74, mürakkaata ait numaralar da 308 dir. Eski yazı ile yazılmış olan bu listelerin tabedilmesi veya makine ile teksir edilmesi muvafık olmaz mı idi? Kartonlardan çıkan fermanların ve mürakkaatın son günlerde yeni numara konmak suretile yeni bir deftere geçirilmiştir. Yeni defterdeki numaraların 481 olmasına göre Halil Ethem Beyefendinin tesbit ve listesini tanzim buyurmuş oldukları fermanlardan ve mürakkaattan fazla ve mürakkaatın kartonlardan çıktığı anlaşılmaktadır. Bu fazlalar hiç bir yerde kaydedilmeden bu kartonlara nasıl konmuştur. Bu vaziyete göre ziyaa uğrayanların bulunup bulunmadığını tesbit mümkün müdür?

Gerek bunların gerekse kütüphanede bulunan yüzlerce el yazma eserin bu güne kadar üç senedenberi çalaşmakta olan kütüphane mevruna devir ve teslim edilmeden bırakılmış olması caiz midir?

Müfettiş

Müfettiş

Müfettiş

S. Zeki

Reşat Nuri

Burhan Ümit

1 - Teftiş esnasında vaki olan suale cevabende arzettiğim gibi Müze kütüphanesine tayin edidiğim zaman orasını bir kitap deposu halinde buldum. Evvelimde dolablar bu şimdiki salona geçirildi ve aldığı emri talimat dairesinde bu kitablari tefrik, tasnif ve tesbit başlandı. Uzun mesai sarfederek tozlar içinde aylarca çalışarak miktarı binlere baliğ olan ve bir takımı dağınik ve forma halinde olarak muhtelif dolablardan çıkan bütün bu eserleri tefrik ve ilmî esaslar dairesinde tasnif ettim. Vakıf ve Müze mali olanları için muntazam bir defter yazılmak üzere müsveddelerini hazırladım. Ondan sonra da yazma kitablari tasnif ve tanzimi ile uğraşmaya başladım. İşte bu mütemadi çalışmaların ikmaline intizar zarurî olduğundan esas defter tebyiz olunamadı. Elyevm bu defterlerin beyaz edilmesine meşgul olmaktadır.

2 - Birinci maddede arz ve izah ettiğim vechile bütün mesaimi mevcut eski kitablari tefrik ve tasnifine hasrettiğim ve bunları tamamladıktan sonra yazmalar ile uğraşdığım cihetle yeni gelenleri doğrudan doğruya esas deftere kayd etmek için evvelkilerin deftere geçmiş olması ve yeni gelenlere sıra gelmesi icab edeceği cihetle bunları təcil ve fakat etiketliyip adetlerini tesbit eylemekle iktifa ettim, ki bu gün bunlarında hepsi kaydedilmiş olmak suretile bu noksan da tamamlanmıştır.

3 - İşe başladığım zaman 330 tarihinde tanzim edilmiş bir defterin mevcudiyetinden malûmatdar değil idim. ve bu defteri bilâhara yazma kitablari tasnifi sırasında ve bu eserler arasında buldum ki o vakite kadar da bütün basma kitaplari tasnif ve etiketleyip numaralamış ve bi'ttabi bir listesini de hazırlamış idim. Bilâhara bunulan bu defter noksan ve eski yazı ile olmak itibarile bunun devamı doğru olamayacağından hem defterde olmiyan kitablari sırasile kayd olunmak ve hemde muntazam bir defter vucude getirmek üzere yeni bir defter tutulmak tercih edilmiştir. İkinci defterin sebebi mevcudu budur.

4 - Kütüphaneye tayin olunduğum zaman selefim hastahannede yattığı ve sonrada vefat ettiği ve ortada devir verecek kimsede olmadığı için devri teslim muamelesi yapılamamıştır.

5 - Yazma kitablari, mevcut defterdeki kitablardan pek çok olduğu ve bi'ttekik aynı şubei ilme aid bir hayli eserde görüldüğü için bunların hepsini tevhid suretile tasnif gayesine güderek kayd harici kitablari ile beraber heyeti umumiyesini kayd etmek üzere içlerine birer not koymak ile meşgul olmuştum fakat şimdi bermucibi emir 330 tarihli defteri ve selefinin numarolu notlarını esas tutmak suretile bütün bu kitablari yeni deftere geçmekte ve maktarında tesbit edilmiş bulunmaktadır.

6 - Cevded paşa tarihine aid müsvedde defterleri evvelce gözden geçiriletek mahiyetleri tesbit edilmiş idi. Tekrar yapılan tetkikatta matbuu on iki büyük cilt teşkil eyleyen bu tarih müsveddelerinin natamam olduğu ve esasen defterlerde bir sıra numerosu mevcut olmadığı gibi bir çokda tashihat yapıldığı ve yazıların ise aynı kalemden çıkmadığı görülmüş ve bunların müellifinin el yazısı olduğuna dairde bir işarete tesaduf olunamadığı zâten biliniyordu.

7 - Çilini köşkten evvelce kütüphaneye nakledilmiş olan ve bilâhara mühürlenmiş dolap muhteviyatı teftiş sırasında Müdüriyetçe izah edildiği cihetle içinde mahfuz bulunan listeden haberdar olamayacağım tabii bulunmasına nazaran bu hususda bir güne maruzatım yoktur.

A. Vefik

AŞARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U.

H.

Garp eserleri kütüphanesinde gördüğümüz vaziyet:

1-Kütüphane memuru Ahmet Rüfai Bey kütüphaneyi devir ve teslim almamıştır.

2-Kütüphanede evvelce bağlanmış Inventaires des Livres de la bibliothèque du musée Imperial Ottoman ismindeki Fransızca demirbaş defterinden başka bir defter yoktur. Kataloğdaki yazılı olan 8488 numaradan 7318 i muntazam ve okunaklı bir yazı ile yazılmıştır. Bu numaradan sonra gelen ve işlek; fakat zor okunabilir bir yazı ile yazılmış olan kitapların isimleri hizasına hangi tarihte alındıkları, müzeye atın alan veya hediye suretlerinden hangisi ile geldikleri de işaret olunmamıştır.

3-Bu kütüphanede mütahassısların istifade edebilecekleri kıymetli eserler vardır. Ancak şimdiki halde bu kütüphaneden hiç istifade olunmamaktadır. Ahmet Rüfai Beyin ifadesine nazaran bir senede kütüphaneye gelen ziyaretçiler yirmi, otuzu geçmemektedir.

4-Kütüphanede ne istatistik defteri, ne fihrist defteri, ne de ilimlere göre yazılmış hususî kataloğ vardır.

5-Mevcut olan fişler natamamdır. Ekserisinde raf ve dolap numaraları yoktur. Bu vaziyet aranılan bir kitabın bulunmasını zorlaştırmaktadır.

6-Kütüphane memuru bile bazan muayyen bir eserin kütüphanesinde mevcut olup olmadığını tesbitte müşkülât çekmektedir. Netekim "Deutsche Orient Gesellschaft" in 57 inci numarası kütüphanede mevcut olduğu halde mevcut değildir zannedilerek müelliften istenmiştir. Halbuki müellifin müracaatı üzerine tabi eserin İstanbul Müzesine gönderilmiş olduğunu ispat etmiştir.

7-Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft in 1920 den itibaren, Orientalische Literaturzeitung, in 1918 den itibaren demirbaşa geçmediği, Panthéon mecmuasının keza deftere kaydolunmadığı Encyclopédie de İslam'ın fişi intişar ettiği halde fişi olmadığı

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U.

H.

(2)

Aprovincial Cemetry of the Pyramid Age 1932 senesinde intişar ettiği halde fişi olmadığı ve daha bir çok kitapların deftere geçmediği görülmüştür.

8-Demirbaş defteri üzerinde bazı yerlerde (?)işareti bazı yerlerde(x) işareti vardır.Bazan kitapların hizalarına(A'annuler) yazılmıştır. Rüfai bey bu işaretlerin mahiyeti hakkında ademi malumat beyan etmişti.

9-Müzenin abone olduğu Fransızca bir yevmi gazeteninkolleksiyonu yapılmamış ve nushalar Şark asarı kütüphanesine karma karışık bir halde yığılmıştır.

10-Bir çok kitapların hizasına "mevcut değildir- iptal edilmiştir.Bir cildi noksandır; gibi kayıtlar ilave edilmiş ve fakat imha mazbatası yapılmamıştır.

11-Memleketimizin yegane Müze kütüphanesi olan bu kütüphanede senelerden beri kolleksiyonları yapılan meslek mecmualarının bir çokları tahsisatsızlık yüzünden alınamadığı halde 250-300 lira sarf edilerek eski eserler müzesi ile alaka ciheti anlaşılamamış olan Illustration de Turque,Revue des deux Mondes,Muhabere O ereti ilah... gibi eserler alınmıştır.

Müfettiş

Z.Zeki

Müfettiş

Reşat Nuri

Müfettiş

Burhan Ümit

1 - Asariatika Müzesi kütüphanesi memurluğuna tayin edildiğim zaman senelerden beri münhal bulunan bir memuriyete tayin edilmiş idim bir selef ile karşılaşmadığım için bu muamele yapılmamıştır. Mamafih şunuda arz edeyim ki Avrupa kütüphanelerinde böyle devri teslim muamelesi cari değildir. Bunu bildiğim için doğrudan doğruya vazifeyi deruhde ettim. Hatta orada kütüphaneciler hep eminiyet üzerine müesses olan fikir ve zehaba mehni kefalet akçesine bile tabi değildirler. Avrupada cari olan zihniyet hep hüsnü zan ve nazardan mes'uliyeti kanuniyeden maada haysiyet meselesi şaibeden münezzehtir.

2 - Tabiidirki her kütüphanecibib mevcut kitablarını kaydetmek için bir envanteri vardırki Almanlar buna Accessionsjournal derler. Bizim kütüphanenin dahi böyle bir kayd defteri vardır. Bu defterler Avrupadaki kütüphanelerde üçüncü hatta dördüncü derecedeki memurlar tarafından tutulur ve ekserisi kadınlardır. Kütüphaneciler hep wissenschaftliche Bibliothekar olduklarından ve hepsi Doktor ve mütehasşis unvanını haiz olduklarından sırf ilmi şeyler ile meşguldürler. Kendilerinden envantere aid hiç bir şey sorulmaz ve sorulamaz yani bir kütüphaneci orada elbet bir Üniversitée de tahsil etmiştir, ve bundan dolayıdırki hangisinin yazısı güzeldir ve güzel olabilir hususile Stenographie cari olan yüksek tahsil çağı mekteplerinde not tutmak mecburiyetinden hüsnü hattın aranması imkanı yoktur esasen sür'atle not tutmak usulu yazıyı tamamen bozar ilmi meşguliyet arasında kimse oturup da güzel yazılar ile meşgul olamaz. Mademoiseller daha ziyade itinakar olduklarından bütün bu nevi defterler onlara tutturulur, mamafih o defterler bir kere gözden geçirilecek olur ise bizim kayd defterine söylenecek hiç bir şey kalmaz kaç defa numerolar dalgınlık eseri olarak ara yerde yüzlerce numero bırakılarak atlanmıştır ve yahut yanlışlıkla başka numero yazılmış ve sonra farkına varılarak teshih edilmiş ve yeniden yazılmıştır, bundan dolayıda o Melle'lerin muatab olduklarını görmedim ve işitmedim. Sonra bu defterler adi bir kayd defteridir hiç bir zaman ihticaca değer bir defter değildir. Tabiidir ki lüzumu vardır fakat bunun için bir instruction yapmış değildir. İşte bundan dolayıdır ki envantere alelusul kitaplar hulasatan kayd olunur ve gelişi güzel kayda hiç bir beis görülmemektedir. Yüzlerce kitab birikdikden sonra oturub onları kayd ettiklerini ve yüzlerce devam ederek deftere geçirdiklerini gördüğüm gibi bende bizzat bu suretle hareket ettiğim zaman orada bir kusur eddedilmedi ve yazıma dahi itiraz eden olmadı çünkü envantere bir defa kitaplar kayd edildimi o envantere hariçden kimse müraaat etmez ve bir kitap envanterde aranmaz, katalogu olan kütüphanelerde envanterin ehemmiyeti hiçdir yalnız bir kitap sayı olduğu zaman -ki Avrupada kütüphanelerde ekseriyetle vaki olur, kitabın fiyatını anlamak için müraaat edilir. Bu müraaat da anoak kütüphaneciler veya kütüphane Müdürü tarafından vuku bulur, hariçden kimse müdahale edemez ve bu defterler ile meşgul olamaz. Yalnız bizde bütün kütüphanelerde envanter bir katalog mahiyetini haizdir ve öyle telekki ediliyor bu ise doğru değildir. Envanter bir kayd defteridir başka bir kıymeti haiz değildir. El yazısına nasıl itiraz olunabiliyor ki meydanda kos koca bir Paléographieilmi vardır. ve yazıların yani harflerin yekdiğerine mügabihetinden dolayı bir takım işaretler, bir takım noktalar vas'ı lüzumu kalmaz idi binaenaleyh bu yazı meselesi Avrupada hiç bir zaman bir mesele teşkil etmez. Envanter fiatların ve yahut hediye diye işaret edilmemesi cihetinde gelince bize kitapların heman ekserisi hediye veya Eganj olarak vuruş etmektedir karşısına kayd esasında Don yahut Donation diye işareti vardır. Fiatların gösterilmesi ise anoak kütüphanenin bir kasası ve sarfiyatı olur ise olabilir çünkü Avrupa kütüphanelerinin heman kaffesinin hesabı cariye vardır, iskontosu, para mübedelesi meselesi vardır bunlar tabiidirki deftere kayd olunur. Fakat bizde bir hesabatı yapan muhasebe dairesidirbism bu hesabatla bir alakamız yoktur. Yalnız kitapların karşısına Achat yazılmış olması kâfidir, yazılmaması dahi bir hata teşkil etmez. Çünkü kitapçılar ile hesabatımızı tesviye hususunda irae mükellefiyeti yoktur. Tahsisatsız bir kütüphane böyle bir şulfete tabi tutulamaz, çünkü bir faideyi müstelsim değildir fikrindedim.

3 - Kütüphanede mütehassısların istifade edebileceği kitablardır. Fakat hangi mütehassıslar, tabiidir ki Arkeologlar, bizde kaç dane vardır. Sonra bu kitablardır acaba bir mütehassısı ikna edebilecek derecededir, yani bir madde veya mes'ele hakkında mebzul derecede kitap var mıdır. Bir mütehassısıki -mesleğinde infirad etmiş demektir- bir madde hakkında lüzumu kadar materyel bulamaz ise o mütehassısın istifadesi hiç mesabesindedir. Bir mütehassıs bazen bir kaç kitabı ister aradığı şeyi o kitaplarda bulamaz ve yahut bir fikrini takviye için müracaat edeceği eserin ancak bir kitaptan bir kelime veya hüt bir cümle alır not eder ve yahut hafızasındaki vasi malûmata ilâve eder eder gider, böylece bir çok mütehassıslar da Monebi olmak üzere bir kitabın yalnız tarihine bakmış ve kitabı iade etmişlerdir buda kendilerinde olan ~~kitap~~ kitabın tarihile mukayeseden ibaret olduğunu söylemişlerdir. Binaenaleyh Müzenin ihtisas ve tetkik kütüphanesine kari ~~te~~ tehacümü olamaz ve buna imkân dahi yoktur, hususile eonebi dillerine vakıf olmiyan kimseler bir kere geldilermi bir daha gelmiyorlar, mesele kaç defa olduki bir şey hakkında eser isteyenlere ne lisan bildiklerini sordumki ona göre kitap vereyim, bakdımki ya hiç bir lisan bilmiyorlar ve yahut bir lisanı oda adiyen biliyorlar böyle kariler ile kütüphane nasıl dolar. İşte bundan dolaydırki kütüphaneye fazla müracaat vukubulması için fazla mütehassıs yetiştirmek icab ediyorki ciddi eserler ile iştigal imkanı hasıl olsun.

4 - İstatistik defterinden maksad ne olduğunu anlayamadım, Avrupa'da okumak için kütüphanelerde bir tehacüm vardır. Orada adeta kitaplar kapıştırılıyor, bunun içinde bir istatistik tutuluyor ve Jahresbericht'lar ile her sene tab edilerek seneler arasında mukayese yapılıyor ve bundan maarifin terakkisine dair bir fikir edinmek tabiidir sonra orada kütüphanelerin mükemmel bir teşkilâtı vardır. Burada ise kütüphanemiz sırf meslek kütüphanesidir. Müracaat eden okuyucuların adedi istatistik tutmak derecesine yaklaşmamıştır. Bir deftere bir kaç kari ismi yazmak hiç bir faide temin etmez. Fihrist defterinin de ne olduğunu anlayamadım fihrist malûmu Alileridirki Register Tables des matières Index denilen şey ise kütüphanelerde bulunmaz yalnız kitapların sonunda ve yahut önünde bulunur. Katalog kasd olunuyor ise bunun dahi envai vardır mesela Bandkatalog, Zettelkatalog, Realkatalog ilâhır gibi bunlardan yalnız Almanyanın büyük kütüphanelerinde Band katalog bulunur ve kariler yalnız buna müracaat etmek hakkını haizdirler diğer kataloglara gelince gerek Zettelkatalog yani Fişkatalog olsun Realkatalog olsun münhasaran kütüphanecilerin yeddi emanetindedir ve kilitlidir. Kimse bunların bulunduğu daireye giremez ve hiç birine dokunamaz, memnundur. Bunlar alim ve mütehassıs kütüphanecilerin elindedir. Yalnız şunu ilave edeyimki Bandkatalog'larda öyle pek muntazam bir şekilde ~~bu~~ tutulmıyor bazen bir çok zamanlardan beri kütüphaneye dahil olan kitabın kataloga idhal edilmiyor ve bu suretle idhal edilmiş olan ne kadar eser vardır. Sonra kütüphaneciler Avrupada gayet meşguldürler ve her birinin hücrei mesaisi vardır onları öyle kolay kolay görmek de mümkün değildir. Ancak Lesesaal'lerdeki memurlara müracaat ediliyor onlar karilerin müşküllerini halle ediyorlar. Bizde *modern* kütüphanelerin kaffesinde olduğu gibi fiş katalogu vardır. Binaenaleyh oralar da olduğu gibi kariler kütüphaneciye müracaat etmek mecburiyetinde ~~dir~~ ler. Fazla kitabı istiyorlar ise bir bütün doldurmaları ve hiç olmasa yirmi dört saat evvel müracaat etmeleri icab ediyor, fakat bu külfetleri hiç bir zaman karilere tahmil etmedik ve istenilen kitablara kütüphanede mevcud ise hemen verdik; ve veriyorus.

5 - Fişlerin tamam olmasını istemek bir az garibtir, bir kütüphaneci bu fişler ile meşgul olmakla mükellefdir basan bir fiş yazmak için bütün bir kitabı gözden geçirmek mecburiyetinde olabiliyor. Bibliografye etmek için ~~her~~ haftalarca uğraşabiliyor bu mesele ilme tabi bir meseledir bu hususa yalnız ilim müdahale edebiliyor. Dolab ve raf numarası meselesine ilmi bir mesele teşkil etmez manafiyh bu cihet dahi çokdan nazarı itibare alınmıştır ve bununla meşgul olduğum malûmu Alileridir. Esasen kütüphanenin nevakısı nazarı dikkate alınarak ikmal cihetine gidilmektedir.

6 - Bu 57 numarolu kitab (Deutsche Orient Gesellechaft)a add olup sehven başka bir yere konmuştur, halbuki bu serinin kendine mahsus bir rafı vardır başka bir yere konulmuş olduğundan diğer kitaplara karışmış bulunduğu cihetle hemen bulunamamıştır. Buna Avrupa kütüphanelerinde hemen her vakit tesaduf olunur ve bu hususa (Verstellung) derler ki böyle bir hal vukuunda taleb *Büchlein* (nul, nul) cevabı veriliyor. Kitab bulunduğu zaman - o da bazan altı ay sonra olur - bir talib olduğu vakit veriliyor. Bu numarolu kitab gaib olmuş değildir yalnız diğer kitaplar aradına sehven karışmış olduğu halde bulunmuştur.

7 - Zeitschrift der Morgenländischen Gesellschaft ve Orientalische Literaturzeitung ve Panthéon mecmuaları hakkında izahat verdiğim zaman bunların bir kere ciltlenmesi lazım geldiğini söylemiş idim, perakende surette mecmuaların nüshaları hiç bir zaman envantere kaydedilmez ve edilmesi usulsüzdür. Yalnız her senenin ilk birinci numerosu kayd olunur ve sonra her senenin ve yahut *facimé* göre her altı aylık mecmualar kâmilan cilde verilir Magazin'ler gönderiliyor ve bu mecmualar üzerinde ancak cildlendikten sonradırki muamele yapılıyor, yoksa perakende bir surette mecmuaların kat'i fişi bile yoktur. Birde natamam mecmuaların bir faidesi yoktur. Yalnız yer isgal eder, tullanır, temizlenmesi gayet güçtür, ve şekilleri bozuluyor. Arayerdeki noksan nüshalar ikmal edilmedikçe elbet mecmualar cildlenemez ve bu şekilde de kayd edilemez mamafiyh ben hepsini gerek envantere ve gerek fişlerine kâmile kayd etmiş bulunuyorum fişleri bulunmadığı iddia edilen Encycloédie de L;Islam ve *A Provincial Century of the Pyramid* *de* e gelince bunlar hakkında dahi söylediğim vechile fiş meselesidir. Bazı tadilat yapmak mecburiyetinde olduğumu söylemiş idim, kitaplar Naha seri bir surette bulunsun fikrile kitapların bir kısmını bir dolaba konarak (Coti) usulu tetbik edilmeğe başlanmış idi ve bu suretle hayli kitabın fişi tanzim edilmiş olduğu halde Zati Alilerile Müdür Muavininin bu kitapların yine eski tarzda alimlere taksimi şekline aid oldukları dolablara bittaksim tevzii esas müzakere edilmiş olduğundan bilmeceburiye kitaplar tekrar dolablardan çıkarılıp başka başka dolablara taksim edilmiştir, ve yapılan fişleri yeniden yapmak mecburiyeti hasıl olmuş olduğundan istenilen fişler derakab bulunamamış idi halbuki bu fişler kâmilan yapılmış idi. (Bir çok kitapların deftere geçmediği) deniliyor halbuki hiç bir kitab kaydsız değildir, kitapların hepsi mukayyoddur yalnız perakende mecmualar ile perakende bir surette kalmış kitaplar kasd ediliyor ise bunlar dünyanın hiç bir kütüphanesinde ne kayd nede fişe tabidirler mamafiyh hilaf usul olarak ben deftere kayd ettim. Bir kitabın mesela ikinci cildi varda, birinci cildi yoksa neye yarar, bu kitaplar matbu eserlerden ise ehemmiyeti bile haiz değildir. Çok ek-sik cildleri bulmak imkansızdır işte bundan dolayıdırki böyle mantık-kütüphaneler hem kayd olunur hemde mufassal fişleri yapılıyor.

8 - Bu nevi işaretler yani (?) ve (+) bunlar gibi hususati benim buraya tayinim zamanında tarif edecek, izahat verecek bir memur yok idi. Mamafiyh sabık bir kütüphaneci tarafından yapılmış bu işaretler belki kendisince lüzum hissedilerek yapılmış işaretlerdirki tabiidirki ben bunları bilmem.

9 - Bu yevmi gasetenin kütüphanenin Şark kısmında bulunmasının sebebi diğer yevmi gasetelerki vaktile alınmış ve bir tarafa konulmuş idi, onlara ilâveten konulmasından ibarettir, bu gaseteler tabiidirki bir Arkeolojji kütüphanesinde tasnife tabi tutulamaz bunların yeri ancak hususi bir depo olabiliyor bunları ciltletmek ve tesnif etmek umumî ve büyük kütüphanelere aiddir. Birde yer meselesi mevzuu bahis dirki gayet mühimdir. Bir kere bu gaseteler için hususi regaller ve dolaplar yoktur. Birde şöyle yeğenla galeriye vas olursa neye benzer işte bu gibi esbaba mebnî ve yerlerin ve dolapların muhase-ran kitablara ve mecmualara hasrı dolayısıyla bu gaseteler Şark kısmında diğer gasetelerin yanına konmuştur.

Vll yapıştı
ona diyerek
yok hangi cildi
olursa olsun bir
kayıp etti harfdir

10 - Noksan bir kitab olduğu O noksan ikmal edilmek icabatı zarurıyededir ve Avrupa Kütüphanelerinde hem cari olan usulde budur Meğerki o noksan kitab çok eski bir matbu alsunda bulunmasın yoksa kitablari ibtale tabii tutmak bir az tuhaf olur. Kaydlarda görülen ibtal edilmıştır. İşaretin tazammun ettiği işe aid zabıt verakası görmedim. Seleflarım zamanında yapılmış olan bu iş meçhulümdür. İbtali icab eden eserler olunca tabii Müdüriyetin emrile teşekkül edecek bir heyet huzurunda muktezası yapılır ve yapılan mazbatası saklanır.

11 - Bu masraf paralarının miktarı o kadar cüz'idir ki adeta hiç mesabesinde dir. Bu cüz'i para ile nevakis nasıl ikmal edilebiliyor bir de Müzece alınmış olan bu mecmualar yani Revue des deux Mondes ve Illustration de Turquie faideden bile hali değildir çünkü bu (Revue des deux Mondes) mecmuası büyük esatizenin gayet kıymetli makalelerle doludur. Bu mecmuada Renan, Taine, A. Fouillée, P. Janet, J. Lemaitre, E. Faguet, P. Bourget, P. Leroy Beaulieu gibi nice muktedir erdabi ilim ve danışın Substansiel ve gayet ilmi ve tarihî, fennî edebî muharrerat ile doludur. Bu gün ilimler hem bir birinden müphem ve yeğdigerlerine merbuttur hemde diğerlerinin adeta mütemmimidir, mesela Arkeoloji, Filoloji, tarih, corafya, hatta felsefeden ve edebiyattan ayrılmaz bunların biri diğerinden müstağni değildir. Sonra ekseriya fazla en güzel bir kütüphaneye lüzumu derkârdır ve faideden hiç bir zaman hali değildir elverirki devamı temin edilsin Illustration da Turquie'ye gelince buna kariler ve taliplerde çıkmıştır ve tabii, resimleri, makaleleri itibarile alaka gösterilmiştir. Birde şunu kayd etmek isterimki bir kütüphanede her türlü kitap bulunabilir her nevi mecmua alınabilir yalnız bu kitaplardan ve mecmualardan istifade edilebilsin, bir kitabın cildi, diğerinin tarihi, tab'i vahut yazısı veya sureti tab'i ilaahir gibi hususatileden şayanı dikkattir, hiç bir kitap faideden hali değildir, işte bu (Harp Opereti) de bu kabildedir. Bundan yirmi otuz sene sonra Türkiyada Operalar ve Operetler tarihi yazıldığı zaman bu hususdaki tekamülün merhalelerini gösterecek bir mahiyette değildir, sonra bu gibi eserleri görmelik Enebilir nasıl kapışıyorlar, beyenmediğimiz kitapları toplayıp tetkik ediyorlar ve sonra bize o kitaplar üzerine yazılmış şaheserler meydana getiriyorlar. Kitapların her devrin tarihi efkarının bir aynasıdır; bunu yalnız zeka gözleriyle görmelidir, Avrupa kütüphaneleri değil yalnız böyle eserleri matbuları, el yazılarını aile maktuplarını, reklam kağıtlarını, ilânları, intihabat propagandalarını kitab prospektinin birer ilmi tetkikin materyelini teşkil eder. Kütüphaneler Laypiniçin ~~ne~~ dediği gibi efkarın bir hazinesi (Schatz-Kammer) i dir. Kitaplar ne kadar mebzul olursun ise olsun o kadar faidelidir çünkü istifade o kadar fazla olur.

Kütüphaneci

A. Rıfaiy

22/12/934

V. Laflayib
duruyolar
tabii dirki
bunlar

T. C.

İSTANBUL

ASARİATİKA MÜZELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

U.

H.

Istanbul 23 12 1934

Garp Kütüphanesi hakkında mütalaam

Garp kütüphanesinin vaziyeti hakkında memuru tarafında n kâfi derecede malûmat verilmiştir. Bilfiil devamlı bir surette memuru gibi meşgul olmaklığımıza imkân olmiyan kütüphaneye işlerinin nazara çarpan ufaktefek noksanlarının da memuruna yaptırılacağı ve binaenaleyh aynı zamanda gerek meslek ve gerek tarihi kitabların da mali imkanlar nispetinde satın alınmak suretile eksiklerin tamamlanacağı şübhesizdir.

A-A 212

Bogazici Universitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerde İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0102401